

Lietuvos Respublikos kultūros ministrui Mindaugui Kvietkauskui

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriui Vidmantui Bezarui

Asociacija „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“

DĖL INFORMACIJOS SUTEIKIMO

2019-12-20

Jau beveik metus visuomenei yra neprieinama Archeologijos tyrimų duomenų bazė (prieiga internete: <http://archeologijosdb.kpd.lt>) ir net minimali informacija apie Mokslinės archeologijos komisijos veiklą bei jos priimamus sprendimus archeologinių tyrimų srityje, taip pažeidžiant visuomenės teisę žinoti informaciją, nuo kurios priklauso kultūros paveldo vertybių likimas.

Primename, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 2018 m. liepos 26 d. paskelbtoje *išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos veiklos srityse* (<https://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analize/2018-metu-rizikos-analizes/>) konstatavo, kad Mokslinės archeologijos komisijos sudarymas ir darbo organizavimas antikorpuciniu požiūriu yra ydingas ir keliantis korupcijos riziką, kad visuomenei nėra pakankamai skaidriai ir aiškiai pateikiama informacija apie šios komisijos darbą, kad netinkamai veikia archeologinių tyrimų duomenų bazė, joje nėra įkeliama ar atnaujinama aktuali ir reikalinga informacija. Primename kelis iš Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos išvadoje pateiktų apibendrinimų:

„Apibendrinus teigtina, kad situacija, kuomet tiek Vertinimo taryboje, tiek Mokslinėje archeologijos komisijoje yra tie patys asmenys, kai kurie iš jų taip pat yra savivaldybės vertinimo tarybų nariai ar kitų Kultūros paveldo departamento Vertinimo tarybų nariai (pvz., I. V. yra Pirmosios ir Ketvirtosios vertinimo tarybos narys, taip pat Mokslinės archeologijos komisijos narys), taip pat yra praktikuojantys, užsiimantys komercine archeologija asmenys, vertinantys savo pačių, savo pavaldinių ar Lietuvos archeologų draugijos narių (kuriai visi ir priklauso), taip pat ir konkuruojančių komercine prasme archeologų darbus, tuo pačiu ir sprendžiantys dėl archeologinių

tyrimų metu rastų objektų vertingųjų savybių, **antikorupciniu požiūriu yra neleistina ir taisytina, taip pat rodo galimą viešųjų ir privačių interesų konfliktą.** Tokia susiklosčiusi praktika, kai visi minimi procesai sutelkiami kelių asmenų rankose, yra nepakankamai atspari korupcijai, sukuria tam tikrų asmenų ratą, monopolijos principu veikiančią kultūros paveldo ir archeologijos srityje.“;

„Nesant atsakomybės už priimtus sprendimus bei priimtų sprendimų teisėtumo kontrolės mechanizmų didėja korupcijos rizika, todėl siekdami skaidrios Komisijos veiklos siūlome tobulinti teisės aktus ir pašalinti nurodytus trūkumus, t. y. nustatyti atsakomybės taikymo už neteisėtus sprendimus ir sprendimų priėmimo teisėtumo kontrolės procedūras bei mechanizmus.“;

„(...) šios komisijos veikla nėra pakankamai skaidriai ir aiškiai pateikiama visuomenei ir suinteresuotiems asmenims, vienintelė esanti archeologinių tyrimų duomenų bazė veikia nepakankamai, aktuali ir reikalinga informacija nėra atnaujinama ar talpinama.“

Taip pat primename vieną iš pasiūlymų, kuriuos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba pateikė siekdama, kad Mokslinės archeologijos komisijos veikla taptų atspari korupcijai:

„2.10. užtikrinti, kad archeologinių tyrimų duomenų bazė veiktų tinkamai ir savalaikiai, joje būtų pateikiama aktuali informacija, viešinami Mokslinės archeologijos komisijos planuojami posėdžiai, posėdžių protokolai, dalyvavę komisijos nariai, svarstyti projektai, ataskaitos ir kita aktuali informacija.“

Atsižvelgdami į tai, kas nurodyta, prašome:

1. Paaiškinti, kodėl, nepaisant Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos išvados, visuomenei nėra prieinama Archeologijos tyrimų duomenų bazė (prieiga internete: <http://archeologijosdb.kpd.lt>) ir net minimali informacija apie Mokslinės archeologijos komisijos veiklą bei jos priimamus sprendimus archeologinių tyrimų srityje;
2. Užtikrinti, kad artimiausiu metu, t. y. nuo 2020 m. sausio 1 d., būtų viešai skelbiamos Mokslinės archeologijos komisijos darbotvarkės ir priimami sprendimai dėl planuojamų archeologinių tyrimų projektų bei atliktų tyrimų pažymų ir ataskaitų;
3. Sudaryti asociacijos „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“ nariams galimybę stebėti Mokslinės archeologijos komisijos posėdžius – suteikti informaciją apie posėdžius, kurie vyks nuo 2020 m. sausio 1 d., darbotvarkes ir apie šių posėdžių stebėjimo tvarką;

4. Suteikti informaciją, ar Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos yra priėmęs detaliųjų archeologinių tyrimų Vasario 16-osios g. 1, Vilniuje, ataskaitą (2017-07-14 Leidimas LA-313) ir ar ji jau yra perduota į Lietuvos istorijos instituto biblioteką. Paaškiname, kad susipažinti su šia informacija norime, nes mūsų asociacija, kuriai rūpi kultūros paveldo išsaugojimas, nuosekliai domisi projektu, įgyvendinamu viename iš Vilniaus istorinę tapatybę formuojančių paveldo kompleksų – Vilniaus Šv. apaštalų Jokūbo ir Pilypo bažnyčios, dominikonų vienuolyno ansamblio ir Šv. Jokūbo ligoninės statinių komplekse (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 1073).

5. Suteikti informaciją, ar atsižvelgiant į aukščiau pacituotą Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos išvadą yra nustatytos Mokslinės archeologijos komisijos *sprendimų priėmimo teisėtumo kontrolės procedūros bei mechanizmai*, jei yra – kokie, jei ne – kodėl nenustatyti.

Pagarbiai

Rasa Kalinauskaitė, asociacijos „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“ valdybos pirmininko pavaduotoja